

Ժ Ա Մ Ա Ն Ա Կ Ա Ց ՈՒ Յ Ց

ՋԻՆՎՈՐԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿ ՀԱՇՄԱՆԴԱՄՈՒԹՅՈՒՆ ՁԵՌՔ ԲԵՐԱԾ ԱՆՁԱՆՑ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ
 ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՆԵՐԱՌՄԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ

Հ/Հ	Միջոցառման անվանումը	Պատասխանատու կատարողը	Ակնկալվող արդյունքը	Կատարման ժամկետը	Ֆինանսավորման չափը և աղբյուրը
1.	Հաշմանդամություն ունեցող անձանց հաշվառման «Փյունիկ» տեղեկատվական համակարգի վերանայում՝ Արցախի Հանրապետության դեմ սանձազերծված պատերազմի հետևանքով հաշմանդամություն ձեռք բերած անձանց վերաբերյալ առանձնացված տվյալներ ստանալու նպատակով	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն ՀՀ բարձր տեխնոլոգիական արդյունաբերության նախարարություն	Տեղեկատվական համակարգը հնարավորություն է ընձեռում ունենալ ապախոշորացված տվյալներ հաշմանդամություն ունեցող անձանց տվյալ խմբի վերաբերյալ:	2021 թ.	Ֆինանսավորում չի պահանջվում:

2.	Իրագեկման արշավի իրականացում հաշմանդամություն ունեցող անձանց ներառումը աշխատաշուկայում խթանելու, նրանց իրավունքների, այդ թվում՝ անկախ կյանքի իրավունքի վերաբերյալ	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	Իրագեկման արշավի միջոցառումների պլանի մշակում և իրականացում, որի արդյունքում բարձրացել է հասարակության տեղեկացվածությունը հաշմանդամություն ունեցող անձանց կարողությունների և իրավունքների վերաբերյալ՝ իրագեկող տեղեկաթերթեր, գովազդային տեսահոլովակներ, էլեկտրոնային կայքէջերում տեղեկատվական նյութերի տեղադրում, կլոր-սեղան քննարկումներ, այլն:	2021 թ.	ՀՀ պետական բյուջե, դոնոր կազմակերպություններ, օրենքով չարգելված այլ միջոցներ
3.	Աշխատավայրում խելամիտ հարմարեցումների ապահովման վերաբերյալ ուղեցույցի մշակում և մեթոդական աջակցության տրամադրում գործատուներին	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարություն	Տնտեսական գործունեություն իրականացնողների առնվազն 80%-ը ստացել է ուղեցույցը:	2021 թ. 3-րդ եռամսյակ	ՀՀ պետական բյուջե, դոնոր կազմակերպություններ, օրենքով չարգելված այլ միջոցներ

4.	Աշխատանքային իրավունքների և զբաղվածության պետական ծրագրերի վերաբերյալ մատչելի ձևաչափերով տեղեկությունների մշակում և տարածում հաշմանդամություն ունեցող անձանց շրջանում	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	Հաշմանդամություն ունեցող անձանց առնվազն 50%-ը ծանոթացել է իր իրավունքներին և զբաղվածության առկա ծրագրերին:	2021-2023 թթ.	ՀՀ պետական բյուջե, դոնոր կազմակերպություններ, օրենքով չարգելված այլ միջոցներ
5.	Կազմակերպել վարձատրվող հասարակական աշխատանքների իրականացումը՝ ուղղված քաղաքաշինական միջավայրի մատչելիության ապահովմանը	ՀՀ մարզպետարաններ Երևանի քաղաքապետարան (համաձայնությամբ)	Իրականացվել է առնվազն հինգ վարձատրվող հասարակական աշխատանքի ծրագիր ՀՀ մարզերում կամ Երևանում՝ ուղղված միջավայրի մատչելիությանը:	2021 թ.	ՀՀ պետական բյուջե
6.	Ստեղծել իրավական հիմքեր՝ հաշմանդամություն ունեցող անձանց աշխատանքի տեղավորման դեպքում գործատուների միանվագ փոխհատուցման	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	Մշակվել է ՀՀ կառավարության 2014 թվականի ապրիլի 17-ի N 534-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ կատարելու	2021 թ. նոյեմբերի վերջին տասնօրյակ	ՀՀ պետական բյուջե

	հնարավորությունները բարելավելու համար		մասին ՀՀ կառավարության որոշման նախագիծ		
7.	Ապահովել շահառուների մասնագիտական կողմնորոշման և կարիերայի պլանավորման ծառայություններից օգտվելու հնարավորությունները	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	Բացահայտված ունակությունների, նախասիրությունների, անձնային որակների, որոշարկված կոմպետենտության արդյունքում մշակվել է յուրաքանչյուր շահառուի կարիերայի անհատական ծրագիրը:	2021-2023 թթ.	Ֆինանսավորում չի պահանջվում:
8.	Վերանայել փոքր և միջին ձեռնարկատիրության զարգացմանն ուղղված ծրագրերը՝ հավելյալ նպաստավոր դրույթներ սահմանելով հաշմանդամություն ունեցող սկսնակ գործարարների համար	ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարություն	Հաշմանդամություն ունեցող անձինք օգտվում են փոքր և միջին ձեռնարկատիրության զարգացմանն ուղղված պետական ծրագրերից:	2021 թ.	Ֆինանսավորում չի պահանջվում:

9.	Իրականացնել սոցիալական ձեռնարկության ստեղծման և զարգացման դրամաշնորհային ծրագիր՝ ներգրավելով նաև սփյուռքի մասնագիտական ներուժը, ֆինանսական և նյութական օժանդակությունը	ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարություն Սփյուռքի գլխավոր հանձնակատարի գրասենյակ	Ստեղծվել է առնվազն երկու փոքր սոցիալական ձեռնարկություն:	2021-2022 թթ.	ՀՀ պետական բյուջե, դոնոր կազմակերպություններ
10.	Հաշմանդամություն ունեցող անձանց աշխատանքային իրավունքների, աշխատանքային օրենսդրությամբ նախատեսված կարգավորումների վերաբերյալ գործատուներին, աշխատողներին և նրանց ներկայացուցիչներին խորհրդատվության տրամադրում	Առողջապահական և աշխատանքի տեսչական մարմին	Ապահովվել են աշխատող հաշմանդամություն ունեցող անձանց աշխատանքային օրենսդրությամբ սահմանված երաշխիքները, ինչպես նաև անվտանգությունը և առողջության պահպանումը:	2021-2022 թթ.	ՀՀ պետական բյուջե, դոնոր կազմակերպություններ և օրենքով չարգելված այլ միջոցներ
11.	Իրականացնել նախնական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական կարճաժամկետ կրթական ծրագրեր՝ խթանելու	ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն	Գնահատված կարիքի հիման վրա՝ մշակվել և իրականացվել են արհեստագործական և	2021-2023 թթ.	ՀՀ պետական բյուջե

	հաշմանդամություն ունեցող երիտասարդների կայուն զբաղվածությունը՝ կիրառելով նաև վիրտուալ կրթության մեթոդները		միջին մասնագիտական ժամանակավոր ծրագրեր:		
12.	Գնահատված կարիքի հիման վրա՝ մշակել և իրականացնել նախնական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական կրթությանն ուղղված ֆինանսական օժանդակության՝ կրթական դրամաշնորհի ծրագիր	ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն	Ընդլայնվել են հաշմանդամություն ունեցող անձանց՝ նախնական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական կրթության հնարավորությունները:	2021-2022 թթ.	ՀՀ պետական բյուջե
13.	Նպատակային ուսուցմամբ զբաղվածության ապահովում՝ կիրառելով նաև վիրտուալ կրթության մեթոդները	ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն Համայնքապետարաններ ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն	Համայնքի պատվիրակմամբ հաշմանդամություն ունեցող անձինք ստանում են համապատասխան կրթություն և վերադառնում համայնք՝ աշխատելու:	2021-2023 թթ.	ՀՀ պետական և համայնքային բյուջեներ, դոնոր կազմակերպություններ

14.	Առողջապահական և աշխատանքի տեսչական մարմնի աշխատողների վերապատրաստում հաշմանդամություն ունեցող անձանց աշխատանքային իրավունքների, աշխատանքային օրենսդրությամբ նախատեսված կարգավորումների վերաբերյալ և գիտելիքների ձեռքբերման կայուն գործիքակազմի մշակում	Առողջապահության և աշխատանքի տեսչական մարմին ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	Տեսչական ստուգումներ իրականացնող անձնակազմի առնվազն 50%-ը վերապատրաստվել է հաշմանդամություն ունեցող անձանց իրավունքների թեմայով, և ներդրվել է վերապատրաստման (գիտելիքների ձեռքբերման) կայուն գործիքակազմ:	2021-2022 թթ.	ՀՀ պետական բյուջե, դոնոր կազմակերպություններ
15.	Հանրությանը ծառայություններ մատուցող ընկերությունների համար հաշմանդամություն ունեցող անձանց հետ վարվեցողության հմտությունների վերաբերյալ ձեռնարկի մշակում և տարածում, համապատասխան տեսանյութերի նկարահանում, հեռուստատեսությամբ	ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարություն	Բիզնես ընկերությունների առնվազն 75%-ը ծանոթացել է հաշմանդամություն ունեցող անձանց հետ վարվեցողության կանոններին, հանրությանը ծառայություններ մատուցող ընկերությունները իրազեկվել են հաշմանդամություն	2021 թ.	ՀՀ պետական բյուջե, դոնոր կազմակերպություններ

	և սոցիալական ցանցերի միջոցով դրանց տարածում		ունեցող անձանց հետ վարվեցողության կանոններին:		
16.	Սոցիալական աշխատողների վերապատրաստումների իրականացում գինվորական ծառայության ժամանակ հաշմանդամություն ձեռք բերած անձանց հետ աշխատելու նպատակով	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն Մարդու իրավունքների պաշտպանի գրասենյակ	Շուրջ 200 սոցիալական աշխատող կարող է մարդու իրավունքների հիման վրա սոցիալական աշխատանք իրականացնել գինված հակամարտությունների հետևանքով հաշմանդամություն ունեցող անձանց հետ:	2021-2022 թթ.	ՀՀ պետական բյուջե
17.	Ստեղծել գործուն մեխանիզմ պատերազմի հետևանքով հաշմանդամություն ձեռք բերած անձանց անկախ կյանքի, համայնքում ներառվելու և զբաղվածության իրավունքների ապահովման նպատակով՝ ներգրավելով նաև սփյուռքի մասնագիտական ներուժը, ֆինանսական	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն Սփյուռքի գլխավոր հանձնակատարի գրասենյակ	Միջազգային լավագույն փորձի հիման վրա ստեղծվել է անկախ կյանքի կենտրոն, որը ծառայություններ է մատուցում պատերազմի հետևանքով հաշմանդամություն ձեռք բերած անձանց:	2022 թ.	ՀՀ պետական բյուջե, դոնոր կազմակերպություններ

	և նյութական օժանդակությունը				
18.	Գնահատել հաշմանդամություն ունեցող անձանց աջակցող միջոցների կարիքները և աջակցել կարիքի առավելագույն և ժամանակին բավարարմանը	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն Սփյուռքի գլխավոր հանձնակատարի գրասենյակ	Գնահատվել է հաշմանդամություն ունեցող անձանց աջակցող միջոցների կարիքը, և ստեղծվել է պետական բյուջեից չֆինանսավորվող աջակցող տեխնոլոգիաների տրամադրման համակարգված մեխանիզմ՝ ներգրավելով նաև սփյուռքի օժանդակությունը:	2021 թ.	Դոնոր կազմակերպություններ
19.	Աջակցել շարժունակության սարքերի և պրոթեզաօրթոպեդիկ պարագաների տեղական արտադրությունների հիմնմանը և գործող ձեռնարկությունների զարգացմանը	ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարություն ՀՀ բարձր տեխնոլոգիական արդյունաբերության նախարարություն ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	Նշված ոլորտում աշխատող կազմակերպություններին հիմնման և զարգացման նպատակով տրամադրվել է ֆինանսական աջակցություն՝ ներգրավելով նաև	2021-2022 թթ.	ՀՀ պետական բյուջե, դոնոր կազմակերպություններ

		Սփյուռքի գլխավոր հանձնակատարի գրասենյակ	սփյուռքի օժանդակությունը:		
20.	Խթանել անվտանգության ահագանգման (այդ թվում՝ հակահրդեհային)՝ հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար մատչելի (լուսային, ձայնային, վիբրացիոն) համակարգերի հասանելիությունը շուկայում և դրանց լայնորեն կիրառում	ՀՀ Էկոնոմիկայի նախարարություն ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարարություն	Իրականացվել է դաշտի ուսումնասիրություն, ներկայացվել են առաջարկություններ տնտեսավարող սուբյեկտներին:	2021 թ.	ՀՀ պետական բյուջե, դոնոր կազմակերպություններ
21.	Համայնքների սոցիալական կարիքների գնահատման հիման վրա իրականացնել տեղական սոցիալական ծրագրեր՝ արձագանքելու հաշմանդամություն ունեցող անձանց կարիքներին	ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն Երևանի քաղաքապետարան (համաձայնությամբ)	Առնվազն չորս համայնքում իրականացվել են հաշմանդամություն ունեցող անձանց կյանքի որակի բարելավմանն ուղղված տեղական սոցիալական ծրագրեր:	2021-2022 թթ.	ՀՀ պետական բյուջե, համայնքային միջոցներ
22.	Իրականացնել հաշմանդամություն ունեցող անձանց՝ նրանց անհատական սոցիալական ծրագրի համաձայն	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	Ինքնուրույն կենցաղավարման մոդելի փորձարկումն իրականացված է, և մշակված են անհրաժեշտ	2021 թ.	Դոնոր կազմակերպություններ

	ինքնուրույն կենցաղավարման փորձական ծրագիր		իրավական ակտերը հիմնական ծրագրերի իրականացման համար:		
23.	Ստեղծել անձնական օգնականների տրամադրման մեխանիզմ՝ ապահովելով անձնական օգնականների շարունակական կրթությունը	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	Իրականացվել է պիլոտ ծրագիր, առնվազն 100 մարդ օգտվում է անձնական օգնականի ծառայությունից:	2021-2022 թթ.	ՀՀ պետական բյուջե, դոնոր կազմակերպություններ
24.	Իրականացնել հաշմանդամություն ձեռք բերած անձանց մենթորություն և ստեղծել հաշմանդամություն ունեցող անձանց փոխօգնության խմբեր	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն ՀՀ մարզպետարաններ	Ստեղծվել են հաշմանդամություն ունեցող անձանց փոխօգնության առնվազն երկու խմբեր, և իրականացվում է մենթորություն փորձառու անձանց կողմից:	2021-2022 թթ.	Ֆինանսավորում չի պահանջվում:
25.	Մշակել և հրապարակել բնակելի կառուցապատման օրինակելի նախագծերի կատալոգ և ձեռնարկ՝ հիմնված ունիվերսալ դիզայնի սկզբունքների վրա	ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտե	Հաշմանդամություն ունեցող անձանց և բնակարանաշինական կազմակերպությունների համար հասանելի են բնակելի տների օրինակելի ձևեր, որոնք հիմք կհանդիսանան զինվորական ծառայության	2021 թ.	ՀՀ պետական բյուջե, օրենքով չարգելված այլ (ոչ բյուջետային) աղբյուրներ

			Ժամանակ հաշմանդամություն ձեռք բերած անձանց համար բնակարանների կառուցման կամ հարմարեցման համար:		
26.	Սահմանել դրամաշնորհային մշակութային ծրագրերում՝ հաշմանդամություն ունեցող անձանց կողմից կամ հաշմանդամություն ունեցող անձանց իրավունքների ապահովմանն աջակցող առաջարկների առաջնահերթություն այլ հավասար պայմանների դեպքում	ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն	Նպաստավոր պայմաններ են ստեղծվել մշակութային ծրագրեր իրականացնող հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար:	2021 թ.	Ֆինանսավորում չի պահանջվում:
27.	Իրականացնել մշակույթի բնագավառի պետական ոչ առևտրային կազմակերպություններում, նաև Սփյուռքում, կարողությունների զարգացման ծրագրեր հաշմանդամություն ունեցող երիտասարդների համար՝	ՀՀ մարզպետարաններ, Երևանի քաղաքապետարան (համաձայնությամբ) ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն	Հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար ապահովվել են բարենպաստ պայմաններ մշակույթի բնագավառում կարողությունները զարգացնելու նպատակով:	2021-2023 թթ.	ՀՀ պետական բյուջե, դոնոր կազմակերպություններ

	կիրառելով նաև վիրտուալ կրթության մեթոդները	Սփյուռքի գլխավոր հանձնակատարի գրասենյակ			
28.	Ստեղծել և ներդնել հաշմանդամություն ունեցող անձանց՝ ֆիզիկական կուլտուրայով և սպորտով զբաղվելու համար համայնքային միջավայրի օրինակելի մոդել՝ ներգրավելով նաև սփյուռքի մասնագիտական և ֆինանսական ներուժը	ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն ՀՀ մարզպետարաններ Երևանի քաղաքապետարան (համաձայնությամբ) Սփյուռքի գլխավոր հանձնակատարի գրասենյակ	Զինվորական ծառայության ժամանակ հաշմանդամություն ձեռք բերած անձանց համար ֆիզիկական կուլտուրայով և սպորտով զբաղվելու օրինակելի մոդելի առկայություն	2021-2022 թթ.	ՀՀ պետական բյուջե, համայնքային միջոցներ, դոնոր կազմակերպություններ
29.	Իրականացնել հաշմանդամություն ունեցող անձանց ընտանիքների կարիքների ուսումնասիրություն, գնահատել դրական և բացասական զարգացումները	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	Կարիքներն ուսումնասիրված են, և ներկայացվել են առաջարկություններ պետական բոլոր կառույցներին:	2021-2023 թթ.	ՀՀ պետական բյուջե, դոնոր կազմակերպություններ

30.	Ապահովել հաշմանդամություն ունեցող անձանց արդյունավետ մասնակցությունը հակամարտությունների կանխարգելմանը, լուծմանը, խաղաղաշինական և հումանիտար գործողություններին՝ հաշվի առնելով ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի 2019 թվականի 2475 բանաձևը	ՀՀ արտաքին գործերի նախարարություն ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	Հաշմանդամություն ունեցող անձանց ներկայացվածություն խաղաղաշինական գործընթացներում և հակամարտությունների կանխարգելման և լուծման՝ հաշմանդամության առումով զգայուն պլանավորում և իրականացում	2021-2023 թթ.	Ֆինանսավորում չի պահանջվում:
-----	--	---	--	---------------	------------------------------

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ
ՂԵԿԱՎԱՐ

Ա. ԹՈՐՈՍՅԱՆ